

Americký a švédský marginalismus

Osnova přednášky

- Američtí marginalisté
- John Bates Clark
- Irving Fisher

- Švédští marginalisté
- Knut Wicksell
- Gustav Cassel

Americký marginalismus

- Marginalistická revoluce především v Evropě
- Význam ekonomie v USA až po WW2
- Henry George, J. B. Clark, I. Fisher, F. W. Taussig, F. Knight, P. A. Samuelson

John Bates Clark

- Velký vliv na další americké ekonomy
- Studium v Německu - W. Rosher, K. Knies
- Dvě etapy
 - Historismus (T. Veblen a institucionalismus)
 - Marginalismus a důraz na konkurenci

John Bates Clark

- Teorie mezní produktivity jako součást teorie hodnoty
- Teorie mezní produktivity rozpracována před Clarkem - Thünen, Mengerova teorie imputace, Jevons, Marshall
- Teorie hodnoty x teorie rozdělování
- Odlišná teorie hodnoty od klasiků - funkcionální vztah
- Teorie alokace výrobních faktorů firmou, vysvětlení odvozené poptávky po výrobních faktorech

John Bates Clark

- Teorie mezní produktivity jako teorie rozdělování
- Východiska v produkční funkci
- D. Ricardo, zákon klesajících výnosů a diferenciacce pozemkové renty
- Clark - zobecnění Ricardova zákona pro libovolný fixní výrobní faktor
- Klesající funkce mezního produktu
- Předpoklad tvárnosti výrobních technik
- Neuvažuje nabídku výrobních faktorů - překážka pro oceňování

John Bates Clark

- Problém vyčerpání produktu
- Při zvýšení zapojení dodatečné jednotky každého výrobního faktoru by se měl zvýšit produkt, jeho rozdělení by mělo být podle mezních produktů
- Řešil P. Wicksteed, A. W. Flux
- Co s rostoucími nebo klesajícími výnosy z rozsahu?
- K. Wicksell, dlouhodobá produkční funkce
- Nutné vyrábět při konstantních výnosech z rozsahu

John Bates Clark

- Důležité předpoklady u teorie mezní produktivity
- Předpoklad substituce výrobních faktorů, dokonalé konkurence
- Ve staticce žádné změny K, L, technologií, nejistota a riziko
- Clarkovi kritikové - rozdělování podle institucí
- Rozdělování a spravedlnost - důraz na konkurenci, nejde však říci nic o spravedlnosti
- Marginalismus není škola ani ideologie, prostě metoda

Irving Fisher

- Yale
- Studium matematiky
- Zájem o statistiku, indexní čísla, počátky moderní ekonomie, matematické učebnice
- Burzovní spekulace za Velké deprese
- V ekonomii především oblast úroku a peněžní teorie

Irwing Fisher

Teorie úroku

- Navázal na Böhm-Bawerkovu teorii kapitálu
- Úrok výsledkem objektivních a subjektivních příčin, ochotou a příležitostí
- Ochota a časové preference - subjektivní princip
- Příležitosti - objektivní princip
- Úrok výsledkem rovnováhy těchto principů
- Reálná a nominální úroková míra

Irwing Fisher

Teorie peněz

- Fisherova rovnice směny
- $M \cdot V = P \cdot T$
- Není chápána jako identita, makroekonomická podmínka rovnováhy na trzích
- Empirické testování - stabilita V , nezávislost T na cenách
- Teorém o neutralitě peněz (otázka krátkého období)
- Nevěnuje se blíže poptávce po penězích (V)

Švédští marginalisté

- Knut Wicksell
- G. Cassel
- Švédská škola - G. Myrdal, E. Lundberg, B. Ohlin, E. Lindhal

Knut Wicksell

- Studium matematiky
- Grant na studium v zahraničí - seznamuje se s teorií kapitálu Böhm-Bawerka
- Lekce z politické ekonomie
- Teorie hodnoty, rozdělování, kapitálu
- Teorie peněz, úrokové míry a cyklu
- Principy zdanění - z prvních příspěvků k teorii veřejné volby

Knut Wicksell

- Teorie kapitálu
- Kapitál je čas
- Množství kapitálu dáno časově vázaným množstvím původních výrobních faktorů a časem
- Kapitál má dimenzi
 - šířka - podle počtu primárních výrobních faktorů
 - výška - podle délky jejich vázanosti
- Akumulace může probíhat dvěma způsoby - podle šířky nebo výšky

Knut Wicksell

- Hodnota kapitálu - suma investovaných mezd a rent úročena za dobu jejich vázanosti
- Otázka změn úrokové míry a zisku při akumulaci kapitálu
- Otázka vlivu na hodnotu kapitálu
- Wicksellův efekt - efekt z akumulace závisí na struktuře kapitálu

Knut Wicksell

- Teorie peněz a hospodářského cyklu
- Teorie peněz blízka Cambridge a Keynesovi
- Vztah přenášení M na P nepřímým mechanismem, přes bankovní systém, úrokové míry a investice
- Předpoklad plné zaměstnanosti
- Monetární teorie cyklu - příčinou jsou změny v M
- Přirozená a peněžní úroková míra a trh zapůjčitelných fondů
- Pokles peněžní úrokové míry pod přirozenou

Knut Wicksell

Teorie peněz a hospodářského cyklu

- Vynucené úspory umožní reálné zvýšení investic
- Po čase však rostou i ceny a mzdy
- Po růstu následuje deprese, odstraňování nevhodných investic
- Centrální banka by měla regulovat úrokovou míru podle změn cenové hladiny

Gustav Cassel

- Stockholm
- Odmítal teorii mezní užitečnosti, ekonomii stačí empirická poptávka
- Teorie parity kupní síly
- Teorie hospodářského cyklu
 - Schumpeter, spíše než Wicksell a Hayek
 - Příčina v reálných faktorech - technický pokrok, populační růst, nové přírodní zdroje - nové investiční příležitosti
 - Cyklické výkyvy přirozený projev technického pokroku, nelze potlačit

Literatura

Povinná literatura

- Holman, R. a kol., Dějiny ekonomického myšlení. 3. vyd., Praha: C.H. Beck, 2005, kapitola 12 a 13

Doporučená literatura

- Ekelund, Hebert, History of Economic Theory amd Method, 5th edition, 2007
- Schumpeter, Joseph Alois. History of economic analysis. Edited by Elizabeth Boody Schumpeter - Mark Perlman. 1st publ. in paperback. London: Routledge, 1986.

Děkuji za pozornost

Příště

Institucionalismus a

Nová institucionální ekonomie